

Л. П. Мармураш,

Чортківський навчально-дослідний інститут підприємництва та бізнесу Тернопільського національного економічного університету, м. Чортків

ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА

Стаття присвячена дослідженню формування когнітивно-прагматичної іношомовної компетенції майбутнього економіста на основі англомовного наукового дискурсу в аспекті створення когнітивної моделі та аналізу тексту.

Ключові слова: іношомовна компетенція, когнітивістика, науковий дискурс, прагматика, семантична структура доповіді.

Статья посвящена исследованию формирования когнитивно-прагматичной иноязычной компетенции будущего экономиста на основе англоязычного научного дискурса в аспекте создания когнитивной модели и анализа текста.

Ключевые слова: иноязычная компетенция, когнитивистика, научный дискурс, прагматика, семантическая структура доклада.

The article is devoted to the study of formation of cognitive-pragmatic foreign language competence of future economist through English scientific discourse, creating cognitive model and analysing the text.

Key words: science about cognition, foreign language competence, intercultural integration, pragmatics, scientific discourse, semantic structure of the report.

Когнітивістика та прагматика сьогодні набувають усе більшої популярності в середовищі гуманітарних досліджень. Причина такої популярності названих напрямів полягає у проникненні в глибину структурно-функціональних процесів текстотворення, як наслідок з'являється можливість визначити ефективність матеріалу [4], передбачити характер сформованої твором іношомовної компетенції студента (для навчальної мети).

Аналіз останніх досліджень властивостей когнітивістики та прагматики свідчить про успішне їх застосування у різних сферах соціокультурної діяльності, що відображені в низці наукових робіт (О. Багрій, Ф. Бацевича, Т. Глушкової, О. Гніздечко, М. Ділай, Н. Лисої та інш.). Однак у професійній іношомовній підготовці ці питання залишаються недостатньо вивченими.

Метою статті є визначення когнітивно-прагматичних особливостей формування іношомовної компетенції майбутнього економіста на основі англомовного наукового дискурсу (навчального тексту) в аспекті створення когнітивної моделі та аналізу тексту.

Наукова новизна роботи визначається тим, що в ній окреслено специфіку вивчення аналізу і семантичної структури тексту в єдності з когнітивно-прагматичним й оцінним компонентами.

Зазначимо, що «когнітивістика ... зосереджує увагу не стільки на формах знання, скільки на особливостях продукування цих форм, їхньої придатності до активного, а головне – адекватного трактування сприймачем. Важливим аспектом реалізації когнітивної функції «економічного мовлення» «є сам погляд на світ через виділення ключових змістових моментів відображуваної дійсності. Найбільш відкриті когнітивні процеси – це інформативний потенціал мовлення, формування певного базису моделі світу ... [4].

Прагматичний аспект «розглядає роль адресата й адресанта в процесі створення та інтерпретації лінгвістичного тексту. Окрім того, прагматика тексту відноситься до специфіки мовних норм і розмовних принципів, щоб досягнути мети ефективної комунікації, яка знаходиться в багатозначному контексті» [10, с. 65].

На думку Ф. Бацевича, дослідницьке поле сучасної лінгвістичної прагматики містить усі ті умови, за яких людина використовує мовні засоби у спілкуванні. Це, передовсім, умови адекватного добору й використання одиниць і категорій мови з урахуванням усіх конститутивних чинників з метою досягнення найбільш ефективного впливу на партнера (аудиторію, читачів) по комунікації [2]. За словами Лисої Н., з прагматичної точки зору найважливішими є ті елементи лексичного рівня, які здатні передавати оцінку людей чи їх діяльності [9].

Отже, на заняттях англійської мови немовного вузу при вивченні текстів економічного характеру створюємо умови, які забезпечують формування іношомовної компетенції майбутнього економіста, його міжкультурну інтеграцію. Для прикладу візьмемо опрацювання навчального тексту «Bookkeeping as Part of Accounting Cycle». [3] Після вивчення лексичних одиниць та опрацювання тексту студенти анотують текст та аналізують наступним чином: визначають тему, звертання, актуальність, мету, розділи, об'єкт, предмет, теоретичне значення; створюють когнітивну модель до концепту BOOKKEEPING (підбирають два рівні синонімічних рядів, визначення, висловлювання мислителів, визначають вторинну номінацію, категоризують); визначають практичне значення роботи, роблять висновки. Наприклад,

Ladies and gentlemen,

The theme of my paper is Bookkeeping as Part of Accounting Cycle

Actuality of our work is to study bookkeeping.

The paper consists of three parts:

Chapter I Different kinds of information.

Chapter II The task of a bookkeeper.

Chapter III Functions of the bookkeeping.

The objective of the research is to study bookkeeping as part of accounting cycle.

To achieve our objective we put forward the following *tasks*:

1. To study different kinds of information which is required for management of the company.
2. To define the task of a bookkeeper.
3. To describe functions of the bookkeeping.

The *object* of the investigation is accounting cycle.

The *subject* of the analysis is bookkeeping as part of accounting cycle.

The *data* include text, on-line dictionaries.

Our *contribution* deals with the describing of the definition of the bookkeeping.

The *practical value* is proved by the possibility to use the results of our investigation in further students' researchers.

The *structure of the thesis*: introduction, practical and theoretical parts, consequences, the list of used literature, supplements.

In the process of our investigation we've come to the following *conclusions*:

1. For management of any company to be efficient, extensive and accurate information concerning receipts and payments, assets and liabilities, depreciation of assets and other data about company status are required.

2. The task of a bookkeeper is to ensure the record-keeping aspect of accounting and therefore to provide the data to which accounting principles are applied in the preparation of financial statements. Bookkeeping provides the basic accounting data by systematical recording such day-to-day financial information as income from the sale of products or services, expenses of business operations such as the cost of the goods sold and overhead expenses such as a rent, wages, salaries.

3. There are the following functions of the bookkeeping such as: 1) the systematic recording of financial transactions; 2) the transferring of the amounts from various journals to general ledger (also called «posting step»); 3) the drawing up of the trial balance.

Thank you very much for your attention.

Have you any questions?

Supplements:

1. Synonyms for bookkeeping (recording, auditing, balancing the books)

Synonyms for balancing the books (bookkeeping, computing, auditing)

Synonyms for recording (documentation, recounting, registration, reporting, record-keeping)

Synonyms for auditing (accounting, bookkeeping)

2. Definitions:

Bookkeeping, in business, is *the recording of financial transactions*, and is *part of the process of accounting*. Bookkeeping is *the recording, on a day-to-day basis of the financial transactions and information pertaining to a business*. Thus bookkeeping may be defined as *the art of recording business transactions in books in a regular and systematic manner*. The term bookkeeping refers to the recording of financial transactions (*accurate, up-to-date business records*). *Systematic recording of financial aspects of business transactions in appropriate books of account*. *The activity or occupation of keeping records of the financial affairs of a business*.

Такий підхід до вивчення кожної теми економічного характеру забезпечує формування когнітивно-прагматичної іншомовної компетенції майбутнього економіста. Переказ тексту ускладнений семантичною структурою доповіді, яка вступає в складні взаємовідносини і служить інструментом текстової реалізації. Студент отримує не тільки нову інформацію, а досягає її адекватного розуміння. З однієї сторони, об'єктом оцінки студента виступають теорії, ідеї автора тощо. З іншої сторони, суб'єктом їх оцінки ... виступає сам студент, який висловлює своє бачення.

Студенти цитують, інтерпретують, пропонують власне тлумачення, використовуючи різні мовленнєві стратегії: переказують теорії науковців, створюють власні, даючи оцінку: «1) аксіологічну – приписування ... ціннісних характеристик і 2) модальну оцінку ... – співвіднесення автором цих характеристик з дійсністю». [5].

Системний підхід до вивчення економічного матеріалу запропонованим чином дозволяє виявити й проаналізувати його оцінні значення:

1. Засоби зв'язку дискурса характеризуються певною семантикою (Ladies and gentlemen, the theme of my paper is, actuality of our work is to, the paper consists of three parts: Chapter I, Chapter II, Chapter III, the objective, tasks: to study, to define, to describe, the object of the investigation, the subject of the analysis, the data, contribution, the practical value, the structure of the thesis, conclusions, thank you very much for your attention, have you any questions?, supplements), яка виконує прагматичні функції. Вони забезпечують логічну послідовність викладу матеріалу, чіткість, формальність, точність, тактовність, раціональність, переконливість, які вимагаються фінансовою сферою.

2. Семантична структура доповіді – це «прагматичне явище, в якому реалізуються комунікативні вимоги» [9] до даного виду мовлення.

3. Когнітивний аспект поглиблює, розширює наукові уявлення студента про специфічні категорії ділового мовлення, про своєрідність зображення людиною економічних процесів.

4. Глибинна структура висловлювань студента містить власну наукову позицію.

5. Мовна особистість залучає інших студентів до спільних розмірковувань «шляхом дотримання норм мовленнєвого етикету, підпорядкованих етнокультурним домовленостям англійської наукової спільноти» [5].

6. Когнітивно-прагматичний компонент ідентифікує студента як мовну особистість і суб'єкта пізнання. Студент «ідентифікує себе зі своєю цільовою аудиторією – з колом «спеціалістів» у певній галузі, здатних зрозуміти та оцінити хід авторських міркувань» [1].

Подальші наукові розвідки з даної проблематики можуть бути спрямовані на аналіз різнопланових доповідей, ускладнених метафорами, ідіомами, які визначають певну стратегію інтерпретації тексту.

Література:

1. Багрій О. І. Особливості вираження авторського «Я» у науковому дискурсі [Електронний ресурс] / О. І. Багрій. – Режим доступу : www.philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Kognityvna/kogn_21.pdf
2. Бацевич Ф. Проблеми і термінологічний апарат сучасної лінгвістичної прагматики [Електронний ресурс] / Ф. Бацевич // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2008. – № 620. – С. 250–253. – Режим доступу : tc.terminology.lp.edu.ua/TK.../TK_wisnyk620_bacevych.htm
3. Глушенкова Е. В. Е. Н. Комарова Английский язык для студентов экономических специальностей: Учеб. / Е. В. Глушенкова, Е. Н. Комарова – М. : ООО «Изд-во АСТ»; ООО «Изд-во Астрель», 2002. – 352с.
4. Глушкова Т. Когнітивно-прагматичні аспекти газетно-публіцистичного мовлення Т. Глушкова [Електронний ресурс] / Т. Глушкова – Режим доступу : journ.lnu.edu.ua/.../tele-and_radio_journalism-9-2-31.pdf
5. Гніздечко О. А. Авторизація наукового дискурсу: комунікативно-прагматичний аспект. Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / О. М. Гніздечко; Київ. нац. лінгвіст. ун-т. – К., 2005. – 20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dissert.com.ua/contents/p-2/3020.html
6. Денисова С. Специфіка мови засобів масової комунікації на сучасному етапі [Електронний ресурс] / С. Денисова. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/89_5/statti/35.pdf
7. Ділай М.П. Реалізація комунікативно-прагматичного потенціалу дискурсивних слів у текстах англійських проповідей/ [Електронний ресурс] / М. П. Ділай – Режим доступу : www.science.crimea.edu/zapiski/2012/filologiya/...1.../010_dila.pdf
8. Загнітко А. Новітні виміри лінгвістичної прагматики [Електронний ресурс] / Л. Гнатюк, А. Загнітко, М. Михальченко. Рецензія на монографію: Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики: [монографія] / Бацевич Ф. С. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с. – Режим доступу : litmisto.org.ua/?p=9205
9. Лиса Н. С. Структурні та лінгвопрагматичні особливості рекламного знака (на матеріалі англомовної реклами) Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Н. С. Лиса; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2003. – 18 с. / [Електронний ресурс] / Н. С. Лиса – Режим доступу : – укр. www.dissert.com.ua/contents/6142.html
10. Gunta Rosina. Linguo-pragmatic principles of written communication in English for banking and finance purposes and their implementation in the target language studies in Latvia. Doctoral dissertation. – Riga, 2006. – 268 p.